

3

कोऽरुक्

एकः पक्षी अस्ति ।

सः आकाशे अत्र तत्र गच्छति ।

सः पुनः पुनः वदति “कोऽरुक्” ?

(कः नीरोगः भवति ?)

पक्षी द्वारं द्वारम् अटति ।

एकम् एव प्रश्नं पृच्छति ।

जनाः उपहासं कुर्वन्ति ।

कः अपि उत्तरं न ददाति ।

पक्षी निराशः भवति ।

सः वनं गच्छति वृक्षे उपविशति च ।

वृक्षस्य अधः वैद्यर्षिः वाग्भट्टः अस्ति ।

पक्षी पुनः वदति, ‘कोऽरुक् ? कोऽरुक् ?

इति’ । वाग्भट्टः शृणोति ।

सः वदति,

“हितभुक्, मितभुक् ऋतभुक्” इति ।

अर्थः अस्ति, यः हितकारी भोजनं करोति,

यः मितं भोजनं करोति,

ય: ઋતુ-અનુસારં ભોજનં કરોતિ

સ: એવ નીરોગ: ભવતિ ઇતિ ।

સન્તુષ્ટ: પક્ષી ઋષિસમીપમ્ આગચ્છતિ ।

સ: ઋષિં નમતિ । અનન્તરં સ્વસ્થાનં ગચ્છતિ ।

ટિપ્પણી

કોડરુક્ - ક: અરુક્ કોણ નીરોગી છે ? અટતિ ફરે છે, ઉપહાસમ્ મજાક, વૈદ્યર્ષિ: વૈદ્યઋષિ, હિતભુક્ હિતકારી ભોજન કરનાર, મિતભુક્ યોગ્ય માત્રામાં ભોજન કરનાર, ઋતુભુક્ ઋતુ અનુસાર ભોજન કરનાર, સ્વસ્થાનમ્ પોતાના સ્થાને

વિશેષ:

કોડરુક્ ? = ક: + અરુક્ કોણ નીરોગી છે ? અહીં પક્ષીના બોલવાના ધ્વનિ મુજબ કોડરુક્ એવું લખેલ છે

સ્વાધ્યાય:

1. નીચેના શબ્દોનું મોટેથી ઉચ્ચારણ કરો :

કોડરુક્ , વૈદ્યર્ષિ:, શ્રુણોતિ, હિતભુક્, ઋતુભુક્, અનન્તરમ્, સ્વસ્થાનમ્ ।

2. પાઠના વિષયવસ્તુના આધારે પ્રશ્નોના જવાબ લખો:

- (૧) પક્ષી કિં વદતિ ?
- (૨) પક્ષી વને કુત્ર ઉપવિશતિ ?
- (૩) વૃક્ષસ્ય અધ: ક: અસ્તિ ?
- (૪) ઋષિ: કિં વદતિ ?
- (૫) સન્તુષ્ટ: પક્ષી કુત્ર આગચ્છતિ ?

3. પાઠમાંથી ક્રિયા આધારિત શબ્દો શોધીને નીચેની ખાલી જગ્યાઓમાં લખો:

ઉદાહરણ : ગચ્છતિ

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

4. ઉદાહરણ મુજબ વાક્યરચના કરો :

પક્ષી ————— અટતિ । (દ્વારમ્)

પક્ષી દ્વારં દ્વારમ્ અટતિ ।

(૧) ભિક્ષુક: ————— ગચ્છતિ । (ગૃહમ્)

(૨) શૃગાલ: ————— ભ્રમતિ । (વનમ્)

(૩) નૃપ: ————— ગચ્છતિ । (નગરમ્)

(૪) સાધુ: ————— પશ્યતિ । (તીર્થમ્)

5. ઉદાહરણ મુજબ વાક્યરચના કરો :

પક્ષી ————— ગચ્છતિ ————— ઉપવિશતિ ચ । (વનમ્, વૃક્ષઃ)

પક્ષી વનં ગચ્છતિ વૃક્ષે ઉપવિશતિ ચ ।

(૧) છાત્ર: ————— ગચ્છતિ ————— ઉપવિશતિ ચ । (વિદ્યાલય, આસનમ્)

(૨) અધિકારી ————— ગચ્છતિ ————— ઉપવિશતિ ચ । (કાર્યાલયઃ, આસન્દઃ)

(૩) ભક્ત: ————— ગચ્છતિ ————— ઉપવિશતિ ચ । (મન્દિરમ્, પૂજાસ્થાનમ્)

(૪) સિંહ: ————— ગચ્છતિ ————— ઉપવિશતિ ચ । (વનમ્, વૃક્ષતલમ્)

પ્રવૃત્તિ

- ચિત્રકથાના પ્રસંગો અભિનય સાથે રજૂ કરો.
- ચિત્રકથાનાં ચિત્રોના આધારે વાર્તાકથન કરો.
- કોઈ પણ એક પક્ષીનું ચિત્ર બનાવો.